

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ**

mm

**Prof. Dr. Mine MENGİ Adına
TÜRKOLOJİ SEMPOZYUMU (20-22 Ekim 2011)
BİLDİRİLERİ**

ADANA-2012

DİVAN ŞİİRİNDE CADİ

Arş. Gör. Hilal NAYİR
Çukurova Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
hilalnayir@gmail.com

ÖZET: Olağanüstü nitelikleri olduğu varsayılan cadıyla ilgili pek çok inanış vardır. Bu inanışların izlerini divan şiirinde de görmek mümkündür. Divan şiirinde cadıya atfedilen çeşitli özelliklere yer verilmekle birlikte daha çok cadının büyü gücünün ön plana çıkarıldığı görülür. Bu çalışmada amaç, divan şiirinde farklı yüzyıllardan alınan örnek beyitler çerçevesinde “cadı”nın hangi özellikleriyle nasıl ele alındığını, cadıyla ilgili inanışların divan şiirine hangi açılardan yansıdığını belirlemektir.

Anahtar sözcükler: Cadı, büyü, sihir.

ABSTRACT: There are a large number of beliefs about witches, who supposedly have supernatural powers. These beliefs can be traced in Ottoman poetry. Ottoman poetry includes characteristics commonly associated with witches, but magical powers of a witch are more often addressed. This study aims to find specific characteristics of witches and how they work in Ottoman poetry by analyzing poem examples from different centuries.

Key words: Witch, witchery, magic.

1. Giriş

İnsanlar çoğu zaman bilinmeyişi “olağanüstü”yle açıklamaya çalışmışlardır. Anlamlandıramadıkları birtakım olayların sebebi olağanüstü varlıklardır. Yüzyıllar içerisinde bu düşünce biçimi insanların var olduğunu düşündükleri çeşitli yaratıkları, varlıkları tanımlamalarına neden olmuştur. Cadılar sahip oldukları varsayılan birtakım özelliklerle “olağanüstü varlık” sınıfına dâhil olurlar. Hemen her kültürde farklı adlarla adlandırılmış olsa da “cadı”nın benzer özelliklerle kendisine yer edindiği görülür. Çoğunlukla “büyü ve sihir”le birlikte anılan cadının divan şiirine yansıması bu bildiriye açıklanmaya çalışılacaktır.

Kaynaklarda cadının tanımı benzerlik göstermekle birlikte farklı aktarımların olduğunu belirtmek gerekir. Farsça sözlükte cadının karşılığı sihirbaz olarak geçer (Şükün, 1984: 637). Farsçadan dilimize geçen “cadı” sözcüğü, sözlüklerde şöyle tanımlanmıştır: “1. Geceleri dolaşarak insanlara kötülük ettiğine inanılan hortlak. 2. *mec.* Huysuz, çirkin, ihtiyar kadın. 3. *esk.* Çok güzel göz.” (TDK, 2005: 341). “Huysuz ve çirkin kocakarı. (Geniş anlamda) büyücü.” (Tuğlacı, 1971: 382). “1. Cadı 2. Hortlak, gul. 3. Büyücü. 4. Çok güzel göz” (Özön, 1965: 98). “1. Cadı, büyücü. 2. Gulyabani,

hortlak, karakoncolos, vampir. 3. Çirkin kocakarı, acûze. 4. Çok güzel göz.” (Devellioğlu, 2004: 121).

Cadıyla ilgili olarak şu bilgileri eklemek mümkündür: “Sihirbâz demektir. Gûyâ saç telleriyle sihir yapan büyücü kadın. Edebiyatımızda bir görüşte insanı büyüleyen, cazibeli, oynak dilber yerinde ve göz, gamze, saç vasfında kullanılmıştır.”(Onay, 1994: 86). “Geceleri mezarından çıkarak gezdiğine inanılan hortlak demektir. Gol, kara koncolusu da denir. Eski masallarda çok geçer. Birçok milletin efsanelerine girmiş olan hortlak, mezarından çıkıp insanı boğan ve kanını emen dirilmiş ölü farz olunur. Cadı ile vampirin farkı, cadının daha ziyade bir kocakarı şeklinde tasavvur edilmesindedir.” (Pakalın, 1993: 252).

Görüldüğü üzere kaynaklarda cadı kocakarı görünümü, kötülük ve büyü yapan bir varlık olarak tanımlanır. Hemen her tanımda cadıyla büyü arasında bir ilişki kurulur. Divan edebiyatında da cadının ön plana çıkan özelliği büyü gücüne sahip oluşudur. Büyü “Tabiat üstü gizli güçlerle ilişki kurularak yahut kendilerinde gizli güçler bulunduğu inanılan bazı tabii nesnelere kullanılarak zararlı, faydalı veya koruma gayeli bazı sonuçlar elde etmek için yapılan işler.” olarak tanımlanır (Tanyu, 1992, 501). Büyüyle ilgili diğer bir tanım da şudur: “Doğüstü güçlerle doğanın etkilenebileceği inancı.” (Hançerlioğlu, 1984: 45). Tanımlardan görüleceği üzere büyüyü yapan kimsenin -büyücünün- doğüstü güçlerle ilişki kurabilmesi gerekir. Cadının Farsça sözlükteki karşılığının “sihirbaz” olması cadıyla sihir arasındaki ilişkiyi düşündürür. Sihir, “el çabukluğu, göz boyama ve yaldızlı sözler söyleme yoluyla gerçekleştirilen hile ve aldatma işi, şeytanla yakınlık kurup ondan yardım alma ve nesnelere şeklini değiştirme iddiası”dır. Sihir “el çabukluğu ve illüzyon gibi teknikleri” içine aldığından büyüden daha kapsamlı olduğu kabul edilir (Çelebi, 2009: 170). Büyü ve sihir arasında iç içe geçmişlik söz konusudur. Sihir ve büyü arasında keskin ayrımlar olmadığı gibi büyü ya da sihir yaptığı düşünülenler arasında da ayırımın her zaman yapılamadığı görülür. İslam Ansiklopedisi’nde bu bağlamda şu tespitle bulunulmuştur: “Cadılar ve kâhinler büyücülerle karıştırılırsa da aslında onların bir teknik değil şahsî kabiliyettir.” (Tanyu, 1992: 501). Divan şiirindeki örnekler bakıldığında içinde “cadı” geçen beyitlerde çoklukla cadının büyüleme özelliğinden bahsedilir. Bununla birlikte büyü ya da sihir sadece cadıya atfedilmez. Büyü ya da sihirle anılan başka varlık ya da kişiler de vardır. Bunlara ait özellikler de zaman zaman beyitlere yansır. Konuyu sınırlandırabilmek için çalışmada sadece içinde “cadı” sözcüğü geçen beyitler seçilmiştir.¹

2. İnceleme

Çalışmada divanlardaki beyitler taranarak içerisinde “cadı” sözcüğü geçenler üç ana başlık altında incelenmiştir.²

¹Çalışmada büyücü, kâhin, sihirbâz ve büyüyle anılan iki melek Hârût ile Mârût konu dışında tutulmuştur.

²Mesnevilerde “cadı”yla ilişkili olan beyitler ayrı bir çalışma konusu oluşturabileceğinden bu bildiride mesnevilerden örnek beyit alınmamıştır.

2.1. Cadılara Özgü Özellikler:

Kaynaklarda cadıların bazı özelliklerinden bahsedilmiştir. Halk inanışlarına dayanan bu özellikler, divan şairlerinin beyitlerine de yansımıştır. Bu özellikler küpe binmek, ateşte yanmamak, suya batmamak şeklinde sıralanabilir.

2.1.1. Küpe binmek

Cadıların küpe bindikleri düşünülmektedir. Cadıların bu özelliğiyle ilişkili şunlar söylenir: [Cadı] büyücülük yapar, küp üstünde veya süpürgeye binmiş olarak uçar.” (TDEA, 1977: 2). Ahmet Talat Onay bu durumla ilgili olarak şöyle bir açıklama getirir: “Dilimizdeki “Öfkesinden küplere bindi.” sözü cadıların hiddetle küpe binip uçarken sihir yaptıkları hakkındaki rivâyetten doğmuş bir tâbir olsa gerek.” (Onay, 1994: 86). Sehî beytinde cadının bu özelliğini hatırlatır.

Hayâl-i çeşmüni gönlümde her kim
Göre dir küpe binmiş bak bu cādû

Sehî G /6

“Gözünün hayâlini gönlümde her kim görse, der ki bak bu cadı küpe binmiş.”

2.1.2. Suya batmamak

Cadıların suya girdiklerinde suya batmadıkları düşünülür (Pala, 2000: 77). Necâtî, aşağıdaki beyitle hem cadıların bu özelliğine değinir hem de sevgilinin yanağını suya, benini de cadıya benzetir.

Ruhunda hâl-i fettânın göreliden
Bilindi bu ki batmaz suya cādû

Necâtî G 441/4

“Yanağında fitne koparan benini görünce bilindi ki bu cadı suya batmaz.”

Tacizade Cafer Çelebi de aynı durumu bir mürâca‘a beyitle anlatır:

Didüm âb-ı ‘ızârunda niçün zülfeynün olmaz ter
Didi Ca‘fer ‘aceb olmaz cûya batmasa cādû

Tacizade Cafer Çelebi G 65/7

“Su gibi yanağında neden saçın ıslanmaz, Cafer, cadı suya batmasa bu şaşılacak şey değildir.”

2.1.3. Ateşte Yanmamak

Ateşin cadıları etkilemediği düşünülür. Necâtî tezatlardan yararlanarak cadının hem ateşte yanmadığından hem de suya batmadığından bahseder.

Ne gönül kodu ne göz hâl-ı ruh u ârız-ı dost
Oda yanmaz suya batmaz nice cādûdur bu

Necâtî G 443/2

“Sevgilinin yanağı ve yanağındaki ben, ne göz ne de gönül koydu; ateşte yanmayan suya batmayan bu cadı nasıl bir cadıdır?”

Gamzesi âteş-i sûzana girer bir câdû
Ne dil-i şû'le-feşân ne alev-i âh bilir
Nefî G 42/4

“Nazlı bakışları yanan ateşe giren bir cadı, ne alev saçan gönlü ne de âhın alevini bilir.” beytinin ilk mısrasında Nefî, sevgilinin bakışlarının yakıcılığından ve cadılığı dolayısıyla bundan etkilenmeyişinden söz eder. İkinci mısradan ise âşığın yanan gönlünü ve alev gibi ahlarnı anlatır. Yakan cadı sevgili, yanan ise âşiktir.

2.2. Cadının Sevgilinin Güzellik Unsurlarıyla İlişkilendirilmesi

Divan şiirinde sevgilinin fiziksel özelliklerinden bahsedilirken çoklukla onun “büst” kısmına ait unsurlar ön plana çıkar. Sevgilinin başlıca güzellik unsurları olarak “yanak, alın, saç, kaş, göz, kirpik, ağız, dudak, çene, diş, hat, ben ve gerdan”ı sayılabilir (Akün, 1994: 416). Divan şiirinde sıkça bahsedilen güzellik unsurlarından sevgilinin gözü, saç ve beniyle ilişkili olarak beyitlerde “cadı” sözcüğüne yer verildiği görülür. Divan şairleri bu üç güzellik unsurunun büyüleyici olduklarını vurgulamak için bu unsurları cadıyla ilgili çeşitli benzetmelerle anlatırlar.

2.2.1. Sevgilinin Âşığı Güzellik Unsurlarıyla Büyümesi

2.2.1.1. Sevgilinin Âşığı Beniyle Büyümesi

Divan şiirinde ben (hâl), fülül, hindû, meges, nokta gibi klişe benzetmelerle anılır (Dilçin, 1986: 137). İçinde cadı geçen beyitlerde sevgili âşığı beniyle büyüler.

Emrî, benin cadı olması dolayısıyla sihir yaparak sinek şekline girdiğini anlatır.

Hayâl-i hâl-i câdûsı dile sihr itmege gelmiş
Meges şeklinde zahm-ı sineden hûn-ı ciger sormuş

Emrî G 241/3

“Cadı beninin hayali gönle sihir yapmaya gelmiş; sinek şeklinde yaralı sineden kanlı ciğer sormuş.”

2.2.1.2. Sevgilinin Âşığı Gözüyle Büyümesi

Sevgilinin güzellik unsurlarından gözle ilgili olarak farklı kelimeler ve benzetmeler kullanılmıştır. Sevgilinin gözüyle (ayn, çeşm, dîde) ilgili benzetmelerin yanı sıra gözün nasıl baktığı (gamze, nigâh) da divan şiirinde yer almıştır. Divan şairlerinin “cadı” kelimesini en çok sevgilinin güzellik unsurlarından olan gözle kullandığı görülür. Fuzûlî aşağıdaki beyitte gözü cadıya benzetirken gözün öğrettiği büyüyle kirpiklerin de cadı gibi âşığı büyülediğini öne sürer.

Müjen hançerlerin gönlüm basar bağrına vehm etmez
Ana câdû gözün gûyâ ki tâ'lim-i füsûn etti

Fuzûlî G 283/5

“Gönlüm hançer kirpiklerini korkmadan bağına basar; ona cadı gözün sanki büyü öğretti.”

Mihri Hatun’un gözden hiç bahsetmeden “iki cadı” diyerek gözün büyüleyici olduğunu anlatması da dikkat çekicidir.

Çeşmine cân virdün ey dil pendümi güş itmedün
Gör nice sihr itdi âhir bu iki câdû sana

Mihri Hatun G 4/3

“Ey gönül onun gözüne can verdin, öğüdümü dinlemedin; gör bu iki cadı sana sonunda nasıl sihir yaptı.”

Gerçi merhemdür nigâh-ı lutfi yârün yârâna
Sanma ammâ zahm-ı tîg-i gamze-i câdû biter

Şeyhülislam Yahya G 71/4

“Sevgilinin lutf dolu bakışı dostlara gerçi merhemdir ama cadı bakışının kılıç yararı sanma biter.”

Çeşm-i câdûsuna dîvâne olam ol şühun
Deşt-i endîşede âhû-yı füsûn oldu bana

Şeyh Gâlib G 7/5

“O şuhun cadı gözüne deli divane olayım; bana düşünce çölünde büyülü ceylan oldu.”

2.2.1.3. Sevgilinin Âşığı Saçıyla Büyülemesi

Divan şiirinde sevgilinin saçıyla (gîsû, mû, turra, zülf) ilgili klişe benzetmeler onun saçlarının dağınık, siyah ve misk kokulu olduğunu destekleyecek niteliktedir. Sevgiliyi güzelleştiren unsurlardan biri olan saç büyü aracı olarak kullanılır. Sevgili saçıyla âşığı büyüler.

Câdûlık idüb zülf-i siyehkârı yüzinde
Sünbül bitürür sihr ile gül-berg ü semenden

Tacizade Cafer Çelebi G 152/3

“Günahkâr saçın yüzünde cadılık edip sihir ile gül yaprağından ve yaseminden sünbül bitirir.”

Ne fettânlık ider çeşmün kim olur ‘akl meftûni
Ne câdûlık kılır zülfün k’olur dil bî-karâr andan

Tacizade Cafer Çelebi G 161/5

“Gözün ne fettanlık eder ki akıl tutkun olur; saçın ne cadılık yapar ki gönül ondan kararsız olur.”

Nefî cadıyı bu beytinde doğrudan saçın sıfatı olarak kullanır. “Turra-i cadı” tamlamasıyla cadının yaptığı büyüün kendisi üzerindeki etkisinden bahseder.

Bilmem ne füsûn eyledi ol turra-i cādû
Kim böyle serâsime vü âşüfte-nümâyız

Nefî 55/2

“Cadı saçın ne büyü yaptı bilmem ki böyle sersem ve kendimizden geçmiş hâldeyiz.”

2.2.2. Sevgiliyle Dolaylı Olarak İlişkisi Olan Büyüceler

Sevgilinin güzellik unsurlarına yine bu beyitlerde de gönderme yapılmakla birlikte cadıların ne gibi büyüler yaptığı da ortaya konmuştur. Tacizade Cafer Çelebi, sevgilinin yüzünü aya, zülfünü de ayı etkisi altına almış bir cadıya benzetir.

Rûy-ı zîbâsın kara zülfi idinmiş zîr-i dest
Ca'fer ol cādûyı gör kim mâhî teshîr eylemiş

Tacizade Cafer Çelebi G 74/5

“Süslü yüzünü kara zülfü el altından kapatmış; Cafer o cadıyı gör ki ayı büyülemiş.”

Emrî cadıların büyüyle kilit açtıklarını hatırlatarak gönül bağı açacak kişinin sevgilinin cadı gibi büyüleyici gözleri olduğunu belirtir.

Va'de-i vasl eyleyüp çeşmün açar dil bendini
Nitekim cādûlar efsûn ile açarlar kilit

Emrî G 72/4

“Kavuşma günü gelince gözün gönül bağı açar; nitekim cadılar da büyüyle kilit açarlar.”

Emrî bu beyitte sevgilinin misk kokulu saçlarını kavuşulacak bir hazineye benzetir. Bununla birlikte sevgilinin saçının kendini yılan çevirmiş bir cadı olduğunu bu yüzden ona ulaşmanın mümkün olamayacağını da dile getirir.

Görüp miskin saçın ey cân-ı miskin genc-i vasl umma
O bir cādû imiş kim sihr ile kendün yılan itmiş

Emrî G 229/2

“Misk kokulu siyah saçını görünce ey zavallı can hazineye kavuşacağını düşünme; o bir cadıymış ki sihirle kendini yılan yapmış.”

Fuzûlî de cadıların kendilerini farklı bir varlığa dönüştürebilme inancından yola çıkarak hem alışılmış saç-yılan benzetmesini kullanır hem de cadının (saçın) yaptığı büyüü vurgulamış olur.

Bana Zâl-i felek çektirdi ol mûy-miyan cevrin
Görün bir târ-i mûyu nice ejder etmiş ol câdû

Fuzûlî G 238/2

“İhtiyar felek bana o kıl belinin eziyetini çektirdi; görün, o cadı siyah bir kılı nasıl ejderhaya çevirmiş.”

2.2.3.Yapılan Büyülerin Âşığa Etkisi

Divan şiirinin daima sevgiliye özlem duyan, acı çeken, sevgiliden gelebilecek her türlü sıkıntıyı zevkle kabul eden âşığ, sevgilinin kendisini büyülemesiyle bazen hasta bazen de sarhoş gibidir.

Kadı Burhaneddin, beyitte sevgilinin gözünün cadı gibi büyü yaparak kendisini hasta ettiğini söyler.

Gözün gönüli kılır hasta câdûlıkıyile
Bu derde derdden özge devâsı yoh nidelüm

K.Burhaneddin G 143/3

“Gözün gönlü cadılığıyla hasta eder; bu derde dertten başka devâ yok ne yapalım.”

Aşağıdaki beyitte ise âşığın sarhoş gibi gezinmesi için sevgilinin cadı gözünün şöhretini duymak bile yetmiştir.

Şundan berü ki câdû gözün çavın işitdüm
Esrük yatıban oynamağı her dem iş itdüm

K.Burhaneddin G 208/1

“Cadı gözünün şöhretini işittiğimden beri; sarhoş gezmeyi iş edindim.”

Gözleri câdûlayıp kıldı bu aklımı esîr
Zülfi silsilesine bağladı inanmadı

K.Burhaneddin G 489/3

“Gözleri büyüyle aklımı esir etti; saçının zincirine bağladı, inanmadı.” beytinde ise sevgilinin gözlerinin âşığ büyüleyerek onun aklını esir etmesi anlatılır.

Cadının büyüyle ilişkilendirilmesi ve cinsiyetinin kadın olması tanımlardan çıkarılacak bir sonuçtur. Beyit örneklerinde sevgilinin güzellik unsurları doğrudan ya da dolaylı olarak büyüyle ilişkilendirilir. Bununla birlikte tanımlarda cadının cinsiyeti kadın olarak belirtilmişse de beyitlerden sevgilinin cinsiyetine yönelik kesin bir sonuca varmak mümkün değildir.

Cadıyla ilgili aktarılanlara dayanarak mitolojiye bakıldığında büyü yaptığı öne sürülen tanrılar, Hekate, Medea ve Kirke'nin de kadın olduğu görülür (Erhat, 1984: 134,

192, 219). “Güçlü” olarak tanımlanan tanrıçanın özelliklerinin zaman içerisinde büyü yaptığı varsayılan diğer varlıklarla özdeşleştirildiği öne sürülebilir. Cadılar da tanrıçalar gibi güçlüdür. Bunların yanı sıra doğaya ve olaylara hakim olabilme yetisinin, büyü ya da sihir gücünün büyü yapan kişi ya da varlığı diğerlerinden daha üstün bir konuma getirdiğini söylemek mümkündür. Büyü, âşığın karşısında daima üstün olan sevgilinin bu durumunu pekiştirici niteliktedir.

2.3. Şairin Sanat Gücüyle Büyü Arasında Kurduğu Bağ

Divan şairleri cadıların büyü yapma özelliğini sevgilinin güzellik unsurlarını anlatmanın dışında kendi sanat güçlerini övmek için de kullanırlar. Cadıya ait büyü gücü, sevgilinin âşık üzerinde üstünlüğünü sağlamasına nasıl yardımcı oluyorsa, şairin de sanat gücünün üstünlüğünü anlatmasında yardımcı olur.

Nefî, cadı dilli kalemini mızrağı ve kılıcı olarak kabul eder.

Kahramânım nîze vü şemşîre çekmem ihtiyâc
Hâme-i câdû-zebân tîg u sinânımdır benim

Nefî K 12/3

“Kahraman’ım mızrak ve kılıca ihtiyaç duymam; cadı dilli kalem benim kılıcım ve mızrağımdır.”

Bir başka beyitte Nefî, sözünün büyü olduğunu ifade etmek için kendisini bir cadıya, büyücüye benzetir.

Ne sihr etdin yine sözde hezâr ahsente ey Nef’î
Senin gibi acep olur mu bir câdû-yı efsûn-ger

Nefî K 21/34

“Ey Nefî yine sözde sana bin pekiyi ne sihir yaptın; senin gibi büyücü cadıya şaşılır mı?”

Aşağıdaki beyitte ise Nefî, kalemini hem İsa nefesli hem de cadı olarak tanımlar. İsa nefesiyle ölüleri diriltebilir. Bu onun mucizesidir. İslam’da mucize peygamberlere özgüdür; büyü ise yasaklanmıştır. Nefî sözünü bir yandan mucizeye benzetirken bir yandan da büyü yapan bir cadıya benzetir.

Ne feyz alır dil ü destinden ey Nef’î k’olur dâ’im
Kalem câdû-yı İsâ-dem suhan hem şûh u hem nâzik

Nefî G 67/5

“Ey Nefî kalem gönül ve elinden ne feyz alır ki daima İsa nefesli cadı olur söz hem şûh hem naziktir.”

Şeyh Gâlib bu beyitte cadı olarak nitelendirdiği kalemini aynı zamanda tılsımlı bir ata benzetir.

Rüstemiz Şehnâme-i i'câza verdik sûreti
Hâme-i câdû meğer esb-i mutalsamdır bize

Şeyh Galib G 279/5

“Rüstem’iz mucize gibi Şeh-nâme’ye şeklini verdik; meğer cadı kalem bize tılsımlı attır.”

3.Sonuç

Divanlardaki beyit örneklerinde cadı daha çok büyü yapma özelliğiyle söz konusu edilir. Büyü doğa üstü bir güçtür. Cadı, bu gücünün yanında ateşte yanmamak, suya batmamak, küpe binip uçmak gibi özelliklere sahiptir. Bu inanışlar beyitlerde yer alır.

Çoğu zaman beyitlerde büyü yapan kimselerle cadı arasında belirli bir ayırım yapıldığını söylemek mümkün değildir. Cadıların büyü ve sihir yapan varlıklar olduğu inancı da beyitlerde cadıyla ilişkilendirilerek sevgilinin çeşitli güzellik unsurlarının anlatılmasına neden olmuştur. Sevgilinin beni, gözü ve saçı âşığı büyüler.

Sözlüklerde cadı, kadın olarak tanımlanır. Ancak divan şiirinde güzellik unsurları anlatılırken sevgilinin cinsiyetine yönelik bir tespitte bulunmak zordur. Büyü ve sihir güç unsurudur. Divan şiirinde ise âşığın karşısında güçlü bir sevgili vardır. Onun çeşitli özellikleriyle âşığı etkilemesi kaçınılmazdır. Bu durumda sevgiliye hem olağanüstülük katmak hem de onun âşık üzerindeki etkisini vurgulamak adına sevgilinin çeşitli güzellik unsurlarıyla âşığı büyülediği söylenegelmiştir. Bunların yanı sıra divan şairi, kendi şiirini överken sözünün insanları büyülediğini vurgular. Dolayısıyla yine cadının büyü yapma özelliği burada da devreye girer. İnsanları büyülemek, onları etkilemek herkesin yapabileceği bir şey değildir. Şair, şiir gücünü ispatlamak için “cadı”yı dolayısıyla da “büyü”yü kullanmayı tercih etmiştir.

KAYNAKÇA

- Akün, Ö. F. (1994), “Divan edebiyatı” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Çelebi, İ. (2009), “Sihir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.37, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Devellioğlu, F. (2004), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Dilçin, C. (1986), *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Erhat, A. (1984), *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Fuzûlî Divanı* (1990), Haz.: Kenan Akyüz, Süheyl Beken, Sedit Yüksel, Müjgan Cunbur, Akçağ Yayınları, Ankara.

- Hañerliođlu, O. (1984), *İslam İnançları Sözlüğü*, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Kadı Burhaneddin Divanı* (1980), Haz.: Muharrem Ergin, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Mihri Hâatun Divânı* (2007), Haz.: Mehmet Arslan, Amasya Valiliđi Yayını, Ankara.
- Necâti Beg Divanı* (1992), Haz.: Ali Nihat Tarlan, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Nef'i Divanı* (1993), Haz. Metin Akkuş, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Onay, A. T. (1992), *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.
- Özön, M. N. (1965), *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, İnkılâp ve Aka Kitapevleri, İstanbul.
- Pakalın, M. Z. (1993), *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Pala, İ. (2000), *Ansiklopedik Divan Şiri Sözlüğü*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- Şehî Bey Divanı* (2010), Haz.: Hakan Yekbaş, Kitabevi, İstanbul.
- Şeyh Gâlib Divanı* (1994), Haz.: Muhsin Kalkışım, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Şeyhülislam Yahyâ Divanı* (2001), Haz. Hasan Kavruk, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Şükün, Z. (1984), *Farsça- Türkçe Lûgat Gencinei Güftar Ferhengi Ziya*, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul.
- Tanyu, H. (1992), "Büyü", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* C. 6, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Tuğlacı, P. (1971), *Okyanus Ansiklopedik Sözlük*, Pars Yayınları, İstanbul.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (1977), "Cadı", Dergah Yayınları C. 2, İstanbul.
- Türkçe Sözlük* (2005), (10. Basım) Türk Dil Kurumu Yayınları 549, Ankara.